

На многая і благая літа, владыко!

14. августа 2015 Высокопреосвященный кир Адам, архієпіскоп перемышлянський і новосандецький ославив 89 років.

Владыка Адам (Александр Дубец) народив ся 14. августа 1926 року в лемківськым селі Флоринка на западній Лемковині. Почас II. світової войны учив ся в Українській учительській семінарії в Криніці. До 1960 року був студентом Православной духовной семінарії у Варшаві а пак в 1964 році закінчив студії на Християнській богословській академії у Варшаві.

В 1965 році був рукоположений владыком Юрієм (Кореністовом) а пак направлений до душпастырської послугы на Лемковину до села Высова і до Кальникова. Од 1966 року був парохом саноцькой парафії і деканом саноцького деканату.

30. януара 1983 року був хіротонізований в сан єпіскопа, остаючи вікарным владыком варшавской єпархії – тогды, як єпіскоп люблінський. З днём 29. септембра 1983 р. єп. Адам був назначений на саноцьку катедру, реактованой по такой 300 роках, православной перемышлянсько-новосандецькой єпархії а в 1996 році піднесений до функції архієпіскопа.

Православна перемышлянсько-новосандецька єпархія чіслиць днесь 3 деканаты, 17 парафій, 25 священників і 1 монастырь. Чысло вірників коло 3000. Суть то головні люде і їх потомны, котрым по 1956 році пощастило ся вернути на землю, з котрой были выгнаны злочіннов Акціов «Вісла». Хоць то найменьша єпархія ПАПЦ, цілыи час ся она розвивать. Доказом того было, і дальше є, шыроке діяльство владыки Адама на Лемковині. Ёго старанём покликано до жывота новы парафії і побудовано новы церькви, м. ін. в Горлицях, Ряшові, Білянці, Реґетові, Криніці або перенесено святино до Розділя. Варто спомянути, же завдяки владыкови Адамови в 1985 році высвячено в Зіндрановій першыи по II. світової войны православный храм на Лемковині. Подарило ся тыж побудовати каплицю в Тыляві, на місці, де даколи стояла православна церьков, як тыж побудовано на ново команецьку церьков, котра згоріла в 2006 році.

Архієпіскоп Адам обнопив тыж Мужський православный монастырь Покровы Пресвятой Богородіці у Высові, Центер православной культуры «Елпіс» в Горлицях ці Православный центерк Милосердя «Елеос» в Гладышові. Владыка Адам был ініціатором канонізації о. Максима Сандовіча. Быв тыж ініціатором друкарьского діяльства в реактованій єпархії – в Саноку, де выдаваныи є „Церковний Календар“ і часопис „Антифон“.

В 2010 році владыка Адам был оцінений через Українську православную церьков Московского патріархату Орденом св. Петра Могылы а в 2011 році президент України Віктор Ющенко вручив му Орден Князя Ярослава Мудрого (V. ступеня).

Владыко, приймійте ... щіры желаня довгих років жывота в добрім здоровю і Божій помочі в несіню душпастырської старостливости над Лемковинов. На многая і благая літа!

Северіан КОСОВСЬКИЙ, Радіо лем.фн

Одбыв ся IV. Міджінародный конгрес русиньского языка у Пряшові

24. септембра 2015 в Пряшові зачала практична робота IV. Міджінародного конгресу русиньского языка, котрого організатором был Інштитут русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты в Пряшові.

Конгрес святочно ся одкрыв за співу русиньской гімны „Я Русин был...“, котру заспівав Хор катедрального храму св. Александра Невского в Пряшові з діріґентков Татянов Швайковов, і потім наслідовало далшых пять співів у церьковнославянськым языку, чім ся сворила святочна атмосфера той події.

Потім вступным словом привітала участных доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., директорка спомянутого інштитуту, міджі нима і Бк. Катаріну Кухтову, МБА, з Уряду уповномоченого влады СР про народностны меншыны. Далє слідовав святочный приговор проф. ПгДр. Мілана Портіка, ПгД., проректора Пряшівской універзіты. У славностнім зачатку конгресу выступили іщі проф. Др. Павел Роберт Маґочій – честный председа Світового конгресу Русинів і президент Карпаторусиньского научного центра у США з центром у Нью Йорку, як і Владимир Противняк, член Выконного выбора Русиньской оброды на Словеньску, організації, котра была основнов у процесі кодифікації русиньского літературного языка на Словакії. А. Плішкова у своїм вступі прочітала і поздравны писма од председы Світового конгресу Русинів Др. Штефана Лявинця з Мадьярська і од Инж. Катаріны Ондрашовой із Секції регіонального школства МШ СР, яка в 90-ых роках мала на старости школы з навчанём русиньского языка і зробила визначну роботу в зачатках того процесу.

Далє слідовав святочне передаваня Премії св. Кіріла і Мефодія за розвий русиньского языка на основі номінацій членів Научной рады IV. Конгресу русиньского языка на челі з доц. ПгДр. Василём Ябуром, к. н., котрый передав премію тым заслуженым діятелям у сфері розвитку русиньского языка: проф. Др. Павлови Робертови Маґочієви за ініціованя кодифікації русиньского літературного языка і ёго пропаґацію у світї; проф. РНДр. Ренему Матловичови, ПгД., бывшому ректору, за часів котрого на Пряшівській універзіті у Пряшові был створеный Інштитут русиньского языка і культуры. Далшыми оціненыма были: проф. Др. габ. Генрик Фонтанський, доц. ПгДр. Юрій Панько, к. н., доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД., ТгЛіц. Франтішек Крайняк, Мґр. Александер Зозуляк, Мґр. Анна Кузмякова, Инж. Ігор Керча, Мґр. Валерій Падык, к. н., Мґр. Гелена Медєшіова, Мґр. Іріна Папуґова, Мґр. Івета Мелничакова і Мґр. Наталія Гнатко. Вшыткым оціненым сердечно ґратулуєме і дякуєме їм за їх роботу, котра была на хосен нашого русиньского языка.

По святочній церемонії того дня конгресу зачала ёго робоча часть, а то чітанём рефератів у I. тематічній секції *Статус русиньского языка в шыршій лінґвістичній контексті* під веджінём доц. ПгДр. Анны Плішковой, ПгД. У тій секції выступили: проф. Др. Павел Роберт Маґочій (Тороньська універзіта, Канада) з рефератом *Ці нам треба четвертый конгрес русиньского языка?*, Асїст. проф. Др. Елена Будовская (Джорджтавнська універзіта, США) / на тему „Русинский язык в Америке: академическая среда и общество“, проф. ПгДр. Юлія Дудашова, др. н. (Пряшівська універзіта, Словакія) / з докладом „*Miesto rusínskeho jazyka v rodine slovanských jazykov*“, Мґр. Андріанна Шімон, яка прочітала сполочный реферат створеный із проф. Др. Ахімом Рабусом (Універзіта Ф. Шіллера, Єна, Німецько) під назвов „*На новых путях ісслідованя русиньских діалекту: Корпус розговорного русиньского языка*“. Потім слідовала діскусія до тых рефератів.

Пообіді продовжовала робоча часть конгресу в II. теметічній секції *Актуалны лінґвістичны проблемы русиньского яыка в окремых країнах* під веджінём проф. Др. Павела Роберта Маґочія (Тороньська універзіта, Канада). Ту реферуочіма были: доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н. (Пряшівська універзіта, Словакія) на тему *Проблемы грамматічных категорій роду і паду перевязтых субстантивів у русиньскім языку*; проф. Др. габ. Генрик Фонтанські (Шлезька універзіта в Катовіцях, Польша) з тематіков „*Опыт синтаксического словаря лемковского языка*“; Мґр. Михайло Алмашій (Закарпатьске областне научно-культурологічне

(Продовжіня на 2. стор.)

• Погляд на участників IV. Міджінародного конгресу русиньского языка на Пряшівській універзіті у Пряшові. Фотка: З. Цітрякова

Одбыв ся IV. Міджінародный конгрес русиньского языка у Пряшові

(Закінчїня із 1. стор.)

общество А. Духновіча, Ужгород, Україна) з назвов *Вопросы формования нормы русиньского языка на Україні*". По павзі іші тот день выступили з научными докладами: проф. Др. Михаил Капраль, к. н. (Высша духовна школа Ф. Гала, Сеґед, Мадярьско) під назвов *Кодіфікація модерного русиньского літературного языка в Мадярщині*, проф. Др. Михайло Фейса (Універзіта в Новім Саді, Сербія) під назвов *„Линґвистични проблеми южнорусиньской варіанти русиньского языка“*. Ку слідуєм темам потім была діскусія.

На закінчєня дня была друга доповідна акція, а то **выставка русиньскоязычной літературы**. Тота акція ся одбыла в СНМ – Музею русиньской культуры в Пряшові, де вшыткых привітала директорка музею ПгДр. Ольга Глосікова, др. н., яка потім зробыла про притомных екурзуію по експозіі музею. Выставков книжок спроваджав Мґр. Валерій Падык, к. н., який еодночасно презентовав і нову книжку **выдану з нагоды 70. років од народжїня проф. Др. Павла Роберта Маґочія**. Так само Лариса Ільченко з бібліотеки „Ужгородського національного універсітету“ представила найновше виданя, котре зоставила ведно з В. Падыком під назвов *Бібліографія русиньскоязычных выдань: 2005 – 2014*.

25. септембра 2015 продовжовав конгрес выступлениями у III. тематічній секції під назвов *Русиньский язык в окремых функциональных сферах*. Тоту секцію вела ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД. (Пряшівска універзіта, Словакія). В тій секції доведна выступило вісем реферуючїх: доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. (Пряшівска універзіта, Словакія) на тему *Русиньский язык в контексті Европской харты регіональных або меншыновых языків*,

Др. габ. Олена Дуць-Файфер (Яґелоньска універзіта, Краков, Польша) – *Сучасный русиньский язык у красній і научній літературі*, Мґр. Валерій Падык, к. н. (Пряшівска універзіта, Словакія) – *Функціонованя материньского языка Русинів на Україні*, Мґр. Маріанна Лявинець (Універзіта Л. Етвеша, Будапешть, Мадярьско) – *Русиньский язык в масмедіалній сфері*, Мґр. Анна Кузмякова (Русиньска оброда на Словеньску, Пряшів) – *Кодіфікація русиньского языка як выслідок колективної діскузіі*, ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД. (Пряшівска універзіта, Словакія) – *Дакотры орфографічны і орфоепічны проблемы в русиньских масмедіях*, ТґЛіц. Франтішек Крайняк (Общество св. Іоанна Крестителя, Камюнка, Словакія) – *Статус русиньского языка в церьковній сфері*, Мґр. Наталія Гнатко („Руснак“ – Організація „Дружтво“ Русинів у Хорватії) – *Проблемы навчаня русиньского языка в основных школах*. Потім зась была діскусія к прочітаным у секції рефератам.

Пообіді была зачата IV. тематічна секція *Русиньский язык у школьській системі Словакіі і в заґранічу*. Была то модервана діскусія, котру вели доц. А. Плішкова і проф. П. Р. Маґочій, у котрій на дану тему выступив по еден представитель з каждой державы, де ся учіть русиньский язык. Далє в діскусії дістали слово на выступлїня учітелі русиньского языка і представителькы Штатного педагоґічного інштїтуту в Братїславі ПгДр. Івана Грегоровá, ПгД., і ПгДр. Янка Пішова, ПгД., котра має в даній інштїтуції на старости русиньский язык. День ся скінчів **приятєм заклочїнь з IV. Міджінародного конгресу русиньского языка на Пряшівській універзіті в Пряшові** (тоты заклочїня публікуєме далє в ціслі). -р-

Русины Словакіі на стрічі з експертами Рады Европы

Словацька републіка передложила свою четверту справу о уплатнєваню Европской харты регіональных або меншыновых языків Рады Европы. Незалежный выбор експертів в остатніх днях оцінєвав тоту державну справу зо заміром выпрацовати свою оцінюючу справу, в котрій буде анализувати уплатнєваня Харты в Словацькій републіці.

Із той нагоды дня 21-го септембра 2015 р. в Кошіцях у просторах Правницької факулты УПІШ проходила стріча членів Незалежного wyboru експертів Харты в складі Ярмо Лайнію (Швеція), Фернандо Рамало Фернандез (Іспанія) і Александер Брістл (Словакія) з представителями русиньской народностной меншыны на Словакіі, котрыма были Анна Плішкова, директорка Інштїтуту русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты в Пряшові і журналіста Петро Медвідь.

Участны обговорили три найосновнішы темы. Анна Плішкова пояснила сітуацію русиньского школства на Словакіі своєм деталнов анализом, вытолковала факторы, котры маюць на наше школство неблагый характер і так само інформовала о тім, як бы ся дали условії про позітивны зміны в школстві зліпшыти.

Петро Медвідь познакомив експертів зо ставом друкованой періодічної пресы і електронічных медій на Словакіі, де мож спомянути высыланя радія русиньского фм, но і русиньске высыланя у верейноправнім розгласі і телевізії Словеньска. Припомянув, же на основі резултатів списованя людей із 2011 року є высыланя РТВС міджі Русинами і Українцями непропорчне, кідже в телевізії маєме точно еднану минутаж програмів і в розгласі є то скоро наполовину з україньсков редакціов, і кідь є людей, котры ся голосять ку Українцям, ці україньскому материньскому языку, омного менше, як Русинів, ці людей, які ся голосять ку русиньскому материньскому языку.

Ведно русиньскы представителі підкреслили і недотримованя закона в многих русиньских селах, котры бы мали мати наісто русиньскы означїня сел і сельских (позн. ред.: але і *сільских*) урядів, но дотеперь тому так не є, або є закон дотриманий лем счастья, припадно з хыбами. (Позн. ред.: *единое компетентное инштитуційное штудо встановлїня правлїности русиньского означїня сел і урядів є Інштїтут русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты в Пряшові, але дакотры активісты то не знають або докінця нароком обходять!?*)

Кідь буде треба, выбор експертів буде пропонувати рекомендації о тім, як бы ся підпора меншыновых языків могла зліпшыти на основі розговорів з представителями меншын. **Оцінююча справа експертів буде передложена Выбору міністрів Рады Европы, котрый може рішати о додаточных рекомендаціях владі Словацької републіки.**

П. М.

ЗАКЛЮЧІНЯ

із IV. Міджінародного конгресу русиньского языка Пряшів, 23. – 25. 9. 2015

Четвертый міджінародный конгрес русиньского языка, який ся одбыв 23. – 25. 09. 2015 на Пряшівській універзіті в Пряшові, взявши до увагы назначены проблемы в докладах выступаючїх в чотырєх тематічных секціях і пропозиції к ним высловлены в діскузіі, прияв наслїдуочї заклочїня:

I. Статус русиньского языка в шыршім лінґвістичнім контексті

1. Зміцнєвати статус русиньского літературного языка в домашніх і міджінародных кругах лінґвістів доступными средствами роботы.
2. Трансформувати Інтерреґіоналну раду русиньского языка на міджіштатну Асоціацію на підпору русиньского языка і культуры.

II. Актуалны лінґвістичны проблемы русиньского языка в окремых країнах

1. Култівовати языкову норму русиньского языка в окремых країнах, де жыють Русины, і снажити ся досягнути консензус у дотримованю ей правил у каждой з них.
2. Прияти єдиный алфавіт русиньского языка в каждой країні, де жыють Русины.
3. Апелувати на штатны органы України імплеметувати русиньский язык як самостатный мінорітний язык до практичных сфер жывота Русинів.

III. Русиньский язык в окремых функциональных сферах

1. Решпектовати авторітет научно-педагоґічных інштїтуцій в окремых країнах, в яких функціонує русиньский язык, як ґарантів нормотворїня русиньского літературного языка.
2. Дотримувати в конкретных функциональных сферах русиньского языка прияты правила орфографії і орфоепії і з тым цілєм вывжывати одборны конзултації ґарантів нормотворїня русиньского літературного языка.
3. Апелувати на представителів Грекокатолицької і Православной церькви у вшыткых країнах, де жыють Русины, підтримувати розвой русиньской пасторачной практикы, а про віруючїх русиньской народности завести богослужїня в русиньскім літературнім языку.

IV. Русиньский язык в школьській системі держав, де жыють Русины

1. Жадати штатны органы в країнах Европской унії і в сіґнатарьских країнах Европской харты регіональных або меншыновых языків, в котрых жыють карпатьскы Русины, імплеметувати параґрафы харты в школьській, але і в других сферах вжываня русиньского языка.
2. З підпоров штатных і самосправных органів у країнах Европской унії і в сіґнатарьских країнах Европской харты регіональных або меншыновых языків, в котрых жыють карпатьскы Русины, розвивати сіть русиньских народностных школ і школ з навчанєм русиньского языка.
3. Жадати од влад країн, в котрых жыють карпатьскы Русины, імплеметувати рівноцінный приступ к обчаньским правам, і комплексно рішати проблемы контїнуалного навчаня в материньскім русиньскім языку.

V. Зложїня Рады Асоціації на підпору русиньского языка і культуры

Проф. Др. Павел Роберт Маґочій (Тороньска універзіта, Канада) – председа

Доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. (Пряшівска універзіта, Словакія) – выконный секретарь

Проф. Др. Михал Фейса (Новосадьска універзіта, Сербія)

Др. габ. Олена Дуць-Файфер (Яґелоньска універзіта, Польша)

Мґр. Валерій Падык, к. н. (Научный центр карпатістики, Україна)

Мґр. Маріанна Лявинець-Уґрін (Універзіта Л. Етвеша, Мадярьско)

Мґр. Ілона Грецешін („Руснак“ – Організація Русинів Хорватії)

В Пряшові 25. 9. 2015

Жебы конгрес не був як конгрес

В тых днях ем ся задумовав над тым, же якбач не было ничого іншого, што ем тот рік чекав веце, як языковий конгрес, який проходив минулый тыждень в Пряшові. Є по конгресі, і теперь є час роздумувати, што далше. І голвно, старати ся о того, жебы конгрес, не був як конгрес.

Довгий час ем, наприк тому, же собі усвідомлюю важну роль Світового конгресу Русинів в істім періоді і ёго заслугы, критіком діяльства конгресу. Бо конгрес ся окрім іншого змінє і на даяке місце, де собі представителі окремых членьских держав раз за два roky прочітають інформації о своїм діяльстві і в обмеженій формі припустят і даяку діскузію, котра наконєць нич не змінить, і менують новы склады комісії, но і жебы сьме не забыли, зробить ся все якась резолюція. І потім два roky... скоро нич.

Жебы то не было бране так, же зясь критікую і варю поливку з чістой воды, можу спомянути приклады. Не знам як діють іншы комісії, но двоми членове редакції лем фм суть і членами Комісії про медії, котрої председом ся про мене невысвітельными причинами став наш малярь Андрій Манайло, який аж на засіданю комісії дізнав ся, же існує дашто таке як портал лем фм, котрый денно приносить свіжы інформації. Договор був такый, же 1-го септембра буде інтернетове засіданя комісії, но днесь є 1-го октобра і ани я, ани колеґа Трохановский жадне уповідомлїня о засіданю комісії не дістав.

(Продовжїня на 3. стор.)

Жебы конгрес не був як конгрес

(Закінчіння із 2. стор.)

Не знам, ці сьме міджі часом были з комісії вышмарены, або, і то є про мене правдоподобніше, жадна комісія не фунціонує. Она є. Про форма. Жебы ся не повіло, же не є.

О резолюціях вже шкода бісіды. Оно ся того в таких резолюціях велё попише, папірь знесе досправды велё, но нигда єм не читає жадны інформації од Світової рады о тім, што, де, з кым і як наповнила з резолюції, котру має реалізувати по остатнім конгресі. Она є. Про форма. Жебы ся не повіло, же не є.

В рамках языково конгреса, котрого єм був минулый тыждень участный, одзвучало много інтересных і менше інтересных лекцій од наших ученых. Єдно было в тых лекціях сполочне. Было то векшынов, може на два, ці три припады, рефереванём о тім, што уж в рамках русиньской лінгвістики є. То є в порядку. Треба о тім інформувати, головно, кідь такий конгрес, де ся зыйдуть наши лінгвісты, одбываць ся раз за сім років. Но хыбовало мі там єдно. Отворіня тем, котры будуть будувати нашу языкову будучность, як в окремых державах, так і в рамках приближованя ся вшыткых варіант русиньского языка карпатського регіону.

Єдноє із болячих тем писемной формы русиньского языка на Словакії є то, і то про обидві сторони „конфлікта“, хоснованя ці не хоснованя буквы „ѣ“, но і способы хоснованя буквы „і“. Якраз конгрес був про мене місцём, де єм ся надієв, же в рамках діскузії одкрыє ся тота тема, і можеме єй вирішыти так, жебы з тым проблем не був. Ку спокійности вшыткых. Навеце, то не є лем темов двох поглядів на норму на Словакії, бо тема має шырший контекст.

В смыслі того, жебы приближувати окремы нормы прияти в державах карпатського регіону, є може тота проблематика іщі важніша, як кідь бы мало іти лем о то, ці будуть писати вшыткы на Словакії єднако. Бо покля учены, і то без іронії або ганіня, роблять свою наукову роботу, є ту група людей, котры роблять денно языкову практику і можуть в тій практиці відіти проблеми, котры ся в кабінеті ученого не мусять обявити.

Навеце, кідь хоче роздумувати о будучности якойсь „койне“ граматіки, то як перше нам треба вирішыти єднотный алфавіт, котры буквы і як хоснуєме, і котры не хоснуєме „en bloc“ у вшыткых карпатських варіантах русиньского языка. І не мать то смысл лем про будучность сполочной граматіки, котра може нигда не буде, але має то великий смысл про фунгованя сполочных медій, яким є днес і портал лем фм, жебы не робити людям коло читаня хаос в тім, яки буквы ся хоснують. Покля сполочна граматіка є музиков будучности, сполочны медії суть днес дякуючі лем фм реалностев, на котру треба звертати увагу. Бо якраз тот портал може быти і добров основов на будованя сінонімічного словника карпатських варіантів русиньского языка, котрый бы так само міг помочи зближувати нормы і обогачувати окремы нормы.

Жаль, якраз такы темы не были одкрыты. І не бісидовало ся о них ани в рамках діскузії. Намісто того маєме заключіння, де якраз такы темы, сполочный алфавіт і зближованя норм, суть залучены. Лемже, звідам ся, де была ліпша нагода о тім бісидувати наживо, робити компромісы, де была можливість выслухати і людей, котры роблять практику того, чім займають ся учены, як на конгресі.

Не був бы єм радый, кібы конгрес був як конгрес. Кібы тот языковий був так само, як тот світовий, лем місцём, де собі каждый прочітаць якийсь реферат, де ся схвалить нова рада, котра собі потім сидить, де ся приїме якась резолюція, котру потім уж ніхто властно не повнить, або кідь повнить, та ніхто не знає хто, коли і як.

Зато ся тепер треба старати, жебы ся, уж кідь на конгресі не одкрыло ся то, што ся могло, о то нова языкова рада досправды намагала і жебы повнила свої заключіння нелем ку своїй спокійности, а головно ку спокійности хоснователів языка, котрых не є аж так велё, жебы ученым могло быти єдно, як на їх нормы реагують. Жебы нам нормы не были розділенём, жебы нам были зближованём, і жебы люди радо писали по своєму без непотрібных комплікацій, котры нам впливають „з авторітету“ офіціальных інштитуцій.

Мгр. Петро МЕДВІДЬ

(Статья была написана як коментарь „Вступне до контролю“ лемківского радіа lem.fm)

Літературный конкурз Марії Мальцовской

Од 10. септембра до 20. новембра 2015 Сполук русиньских писателів Словенська у сполупраці з редакціов Русин і Народны новинкы і Інштитутом русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты в Пряшові выписує 2. річник Літературного конкурзу Марії Мальцовской на найліпшы творы в области поезії, прозы, есеїв і драмы в літературнім русиньскім языку.

Оригіналны літературны творы в розсягу од 10 до 20 сторінок тексту (непублікованы) може на адресу: ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД., Інштитут русиньского языка і культуры ПУ, уліця 17. новембра ч. 15, 080 01 Пряшів посылати каждый автор од 18. року віку, жыючий в Словенській републіці.

Конкурз є анонімный, то значить, же каждый автор до обалки з літературным твором вложит іщі єдну заліплєну обалку, в якій буде єго мєно, прызвіско, адреса і фотопортрет. Обалки з мєнами і прызвісками будуть розбалєны председом пороты по оцінїню конкурзу (буде го оцінєвати тройчленна порота). Выголошіня выслідків конкурзу ся одбуде в послїднім тыждню децембра 2015. Найліпшы роботы, выбраны одборнов поротов, будуть наслідно оцінены і опублікованы в часописі Русин.

Приправный выбор літературного конкурзу

Михайло Алмашій ославив 85 років свого жывота

2. октобра 2015 ославив 85 років свого жывота **Михайло Алмашій**, русиньскій діятель з Підкарпатської Руси, довгорічний председа Общества Александра Духновича, учитель, академічний выкладатель, языкознатель, лінгвіста, дірігент і, хоць мало хто о тім знає, активный в минулости шпортовец.

Народив ся 2. октобра 1930 р. у селі Ромочевиця к. Мукачова (тогда Підкарпатська Русь в рамках Чехословакії) у многодітній родині. В роках 1941 – 45 учів ся в мукачовській гімназії, а в роках 1949 – 54 штудовав російську філологію на Ужгородській універзіті. 43 рокы був учителём середній школы. Опублікувал коло 80 ста-

тей із области педагогіки.

Є автором сучасной граматіки русиньского языка і велё інших русиньскіх работ. Доднесь бере активну участь в процесі кодифікації підкарпатського штандарду русиньского языка, пишучі і фурт выдаючі новы книжки, словники і лексіконы.

Михайло Алмашій представив «Русинсько-славянський лексикон» почас IV. Міджінародного конгресу русиньского языка на Пряшівській універзіті в Пряшові (2015).

Послїдню свою роботу – „Русинсько-славянський лексикон“ указав на IV. Міджінароднім конгресі русиньского языка, котрый проходив 23. – 25. септембра 2015 року в Пряшові. То величезна, высше 600-сторінкова книга, в котрій, окрем обшырнішого вступу з характерітков окремых языків, зоспоставлять русиньску лексіку попри білорускых, українських, російських, польських, словацьких, чеських, булгарьскых, сербскых, словенських і македонських одповідниках.

Желаєме Вам, пане Михайле, вшыткого доброго, дуже здоровя і силы в каждоденній роботі!

-р-, фотка: А. З.

В окресі Свідник доповнять русиньскы означіння

(позн. ред.: лем, жебы были граматічно правилны!)

Подля інформацій порталу „e-dukla.sk“ в окресі Свідник є 66 сел. В тых селах, де є над 20 процент Русинів із цілковой кількосты жытелів, мусить подля закона быти по русиньскы означена назва села, сельскый уряд (позн. ред.: але правилно є і „сілський“ уряд, тыж „містьскый“ уряд, а нияк інакше!), ці далшы інштитуції. В многых селах ся закон о двоязычнім означіню не дотримовав.

Мілош Стрончек, русиньскій активіста і учитель русиньско языка, выразив ся, же є то хыба старостів, котры собі не повнять свої обовязкы. Єднако є то подля Стрончека і вина посланців, котры не дотисли старосту, жебы наповнив законный обовязок і сповнив того, што є про Русинів пріорітов, „жебы сьме были читательны і видительны всягды, де сьме, на цілій території Словакії,“ закінчує Стрончек.

Староста Вышній Ядльовой о проблемі знає. Про портал повів, же на порушованя закона обернув єго увагу Уряд влады СР. Означіння сельского уряду і села у Вышній Ядльовій не є, но староста говорить, же є у функції новий і о обовязку не знав. В найблизших днях ся має дати вшытко на порядок. Староста **Мірослав Чепан** далше повів, же контактовав і старостів далшых сел і доведна глядали путь, як закон наповнити штонайефективніше.

Проблем рішыть і старостка села Нижній Мирошів **Даріна Кеселицєва**. Тота про портал повіла, же знає о тім, же ся порушовав закон. Кідьже і на то звернув увагу Уряд влады СР, хоче до встановленого терміну табліці з русиньскым означінём дати на своє місце.

О проблематіці в остатніх днях інформовали і „Podduklianske poviny“. **Марта Сібалова** із пресового одділїня Пряшівского самосправного краю про новинкы повіла, же по зробленій контролі будуть подля закона приданы русиньскы табліці і в селах Гавранець і Бодружалъ. Табліці хыбовали і в Юрковій Волі, де ся тото недотримованя закона вже вирішыло і хыбуючі табліці были в остатніх днях доданы.

На недотримованя закона в русиньских селах перед часом звернув увагу Уряду влады Словацькой републіки **Ян Липиньскый** зо Здружїня інтелігенції Русинів Словакії. Русиньскы означіння не хыбовали лем в окресі Свідник. В многых селах є і така сітуація, же табліці суть, но не суть правилны (позн. ред.: єдинов компететнов інштитуціов говорити о правилности означіння сіл, припадно там іщі все суть українскы табліці, котрыма ся означовало перед 1989 роком.

-пм-

Засідання Світової рады Русинів і Рады Світового форуму русиньской молодежи

В днях 19. і 20. септембра 2015 р. в селах Стары Янковці і Петровці в Хорватській республіці попри засіданню Світової рады Русинів, проходило засідання Рады Світового форуму русиньской молодежи.

Почас засідання была бісіда м. ін. о планах організованя сплоченьскых подій так, жебы Русины з різних держав мали нагоду частіше ся стрічати і познавати. Вечур був культурный програм під назвов *Коли голубиця летіла*, почас котрого выступили м. ін. ансамблі *Рутенія* зо Словакії, *Фатёвы* з Підкарпатської Руси ці група *Геретовці*, тыж зо Словакії, яку веде Іван Чіжмар, і іншы співакы зо Словакії, Румунії і Хорватії.

Стары Янковці, де проходило засідання, то єдна з першых місцевостей у Хорватії, ведно з Вуковаром, Ілоком ці Петровцями, в якій оселяли ся Русины на початку XIX. ст. Скорше, бо іщі в половині XVIII. ст., Русины оселяли ся на обшарі Войводини (Руський Керестур, Коцур і іншы). Была то колонізаційна акція заселення южных польногосподарьскых земель австро-мадьярского цісарства. Окрем Русинів, путовали там тыж німецькы, словацькы і угорьскы жителі.

Наталія МАЛЕЦЬКА-НОВАК

На Підкарпатю був фестивал програмів про народностны меншыны

Подля інформацій порталу *Голос Карпат*, в днях 9-го і 10-го септембра 2015 р. проходив уж 17-ый річник міжнародного фестивалу телевізних і радіовых програмів твореных про народностны меншыны під назвов *Мій рідный край*.

Організаторами того фестивалу были Державный комітет телевізії і розгласу України, Закарпатська областна державна телерадіокомпанія Тиса і Закарпатська областна державна адміністрація. На фестивалі взяли участь домашні, но заграничні телевізії і радія. На 17-ый річник были зо своїма програмами про народностны меншыны приголошены участнці з України, Румунії, Словакії, Мадьярська, Німецька, Сербії, Швеції. До конкурзу тот рік было записаных 70 телевізних програмів і 42 радіовых програмів.

Влони премію за режію і звук здобыв програм *Розгласу і телевізії Словенська – Радія Патрія – Народностно-етнічного выселення Словенського розгласу в Кошіцях під назвов „Подобы жывота“*. Оцієне было выдана програму, в котрім выступав Богдан Гамбаль, втогды іщі председа „Стоваришыня Руска Бурса“ і редактор „lem.fm“, який бісідовав нелем о собі, но і о жывоті Русинів на Лемковині.

Про Карпаторусинів на Славянськім фестивалі в Джонставні

В Джонставні (Johnstown, Pennsylvania) в США 19. септембра 2015 одбыла ся перша едіція *Johnstown Slavic Festival*, фестивалу, який мав зосередити потомків вшиткых славянських народів, які почас еміграції на переломі XIX. і XX. сторіччя нашли ся в Джонставні.

В 1925 році 25% жителів міста то были Сляване. Джонставн находится в штаті Пенсільванія, в якій у тамтїм часі вшиткы емігранты нанимали ся до работы в маєтках, пак по оселіню ся і освоїню з новов державов засновували свої церькви і костелы, сплоченьскы клубы, інштитуції, рганізували ся в обществах ітд. Цілієм фестивалу было уможливлїня жытелям міста і потомкам емігрантів указати культуру, з якій ся выводять, етнічну дїдовизну предків і їх історію. Прошли планованы едукачны акції, выставкы, воркшопы, презентація славянських ремесел, музыкы, танців, їдла і інше.

Єдным із прелегентів першого річника *Johnstown Slavic Festival* був Річард Кастер – основатель *Carpato-Rusyn Society*, публицист *The New Rusyn Times*, журналіст, котрый займаєть ся м. ін. історію грекокатолицькых і православных церьквей основаных русиньскыма емігрантами в США, генеалогію Русинів ці історію еміграції Русинів до США.

Почас фестивалу в Джонставні бісідовало ся о початках русиньской еміграції в Джонставні, місцю походжїня емігрантів і тим, як выглядав розвиток їх культурного і релігійного жывота уж в США.

Н. М.

Никифор в Америці

50 акварелів Епифана Дровняка, знамого в світі як Никифор, єден із найвызначнішых представителів світового ныйвного вытворного уменя, мож од 10. септембра 2015 попозерати в галерії Peter and Elizabeth C. Tower Gallery при Daemen College в Амгерст (штат Нью Йорк).

Выставка є єдною із трьох, на котрых жытелі Америки мають нагоду попозерати работы лемківского маляря зо старого краю. В Амгерст творы криницького Лемка буде мож обдивляти до 2. октобра 2015. Пак, выставка перенесе ся до Чикаґа і Спрінґфілду (в штаті Мізурі). В Чикаґу выставка указана буде в Польскім музею од 23. октобра 2015 до 15. януара 2016 року, а пак в Спрінґфілді

Н. М.

в галерії Meyer Library при Універзиті штату Мізурі.

Карпаторусиньске общество позвало на дікусный панел

Карпаторусиньске общество позвало на дікусный панел під назвов «Доцінити теперішне – зрозуміти минуле» на тему історії, традиції і жывота Русинів, тяжко роблячих у пенсільваньскых копальнях антрациту.

Подія ся одбыла 3. октобра 2015 року і проходила в будинках Грекокатолицької парафії св. Михаїла Архангела в Пїтстон (St. Michael the Archangel Byzantine Catholic Church, 205 N. Main St. Pittston).

В програмі были три выступлїня:

- Старий Край – The old country – Др. Мішел Парвеньскый.
- Реґіон Грітер Пїтстон і грекокатолицька церьков св. Михаїла Архангела: злучник карпаторусиньскых імігрантів у Долинї Ваємінґ – The Greater Pittston Area and St. Michael's Byzantine Catholic Church: A Carpatho – Rusyn Immigrant Hub of the Wyoming Valley – Річард Кастер.
- Богатство наших улеьвых копалень і кырвавиця наших предків, котры в них робили – The richness of our coal fields and our ancestors who toiled in them – Др. Петер Ясенчак.

Северіан КОСОВСКИЙ

На послїдну минуту Всекарпатський з'язд Русинів у Мукачові був одкликаний!

Як сьме ся дізнали од наших корешпондентів з Підкарпатської Руси, планований на 10. октобра 2015 од 10.00 год. (за державным киевськым часом) Всекарпатський з'язд Русинів у Мукачові, організований Народнов радом Русинів Закарпатя, був одкликаний! На лаконічнім летакі, котрый був завішений на дверях будинку, де мав проходити з'язд, могли сьме прочитати, же то з причини *уникніня провокації*. Не знаме, што точно мала значити тота інформація, але будеме інформувати о дальшых подїях о тій темі, кідь лем ся дознаме дакус веце.

Нашы корешпонденты звязують одкликания з'язду з неспокойнов ситуацію у Мукачові, котрой причінов є забитя 18-річного хлопця ромского походжїня в ночі із 8. на 9. октобра 2015. Тота траґедія, як пишуть локальны медії, може выкликати протесты і выступлїня локальной ромской сполочности.

Тот день, окрем Всекарпатського з'язду Русинів, Народна рада Русинів Закарпатя заплановала і 17. річник фестивалу русиньской культуры «Червена Ружа», котрый на розділ од з'язду ся успішно одбив.

Милым несподіванєм было, же на фестивал завітав і Генадій Москаль, голова Закарпатської областной державной адміністрації. Тот ся Русинам приговорив у їх материньскім языку – по русиньскы. Голова Народной рады Русинів Закарпатя Євґен Жупан у своїм приговорі за участі Генадія Москаля знова припоманув, же Русины все были і суть мірний і законопослушный народ так на Україні, як і в інших державах, котрый не має жадны сепаратістичны снажїня і не має нич з будьякыма выконштрованыма провокаціями.

Фестивал поздравили і гості – Русины з Польщі і Словакії. Словакію на Червеній ружі заступав Петро Медвідь. За Польщу був у Мукачові участный Богдан Гамбаль.

-р-

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПґДр. Кветослава КОПОРОВА, ПґД., Мґр. Зденка ЦІТРЯКОВА, Адреса: Ludové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR. Tel.: 0917 171 912, IČO: 17079748. Реґістрачны чїсла: ISSN 1339-5505, EV 327/08, MİC 49 438. Vychádza 12 x гоґне v náklade 1 100 kusov. Предплатне на рік є 10,- €; так істо і часопису Русин. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції. Адреса новинок на інтернеті: www.rusynacademy.sk, E-mail: rusyn@stonline.sk

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2015.

Rusín a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+4

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2